

Natuurweidekrant

Vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland

De drie K's

Als je de titel uitspreekt zou het zomaar kunnen zijn dat u denkt aan een van de koeien families bij u in de stal.

Wij hebben een bijzonder jaar achter de rug waarbij door de ministeriele regeling Drieka's soms moesten worden afgevoerd. Het is een onrecht wat moeilijk is te accepteren en waar we ons tegen blijven verzetten.

Echter de realiteit is dat de uitspraak in het hoger beroep vooralsnog teleurstellend is voor de biologische melkveehouderij.

De drie K's staan ook voor het jaarthema 2018 van de Natuurweide, nl. Klimaat, Konsument en Continuïteit. Om met de continuïteit te beginnen zijn faire melk- en vleesprijzen nodig voor een redelijk inkomen maar ook om het bedrijf over te kunnen nemen en te continueren.

De tweede K staat voor de Konsument als onmisbare partner en gebruiker van onze bio producten. Wellicht kunnen we opnieuw deze twee werelden met elkaar verbinden door met elkaar te benoemen wat we elkaar te bieden hebben en wat we van elkaar willen.

Agenda

18-19 januari:	Biobeurs, Zwolle www.biobeurs.nl
14-17 februari:	Biofach, Neurenberg, Duitsland
14 februari:	Bestuursvergadering
8 maart:	Ledenvergadering

De derde K: het Klimaat is een meer dan logisch thema om ons hier als biologische bedrijven voor in te zetten en te duiden waar de kansen liggen. We hopen hierbij ook op uw inzet en bijdrage en zijn als Natuurweide ook op zoek naar bedrijven die hier al mee aan de slag zijn.

De Aanvullende Normen gaan dit jaar van start, vanuit diverse ketenpartijen wordt dit van harte toegejuicht en ondersteund.

We zijn als bestuur verheugd u dit te kunnen meedelen. Het initiatief van de Aanvullende Normen is door de sector zelf opgepakt. Het is een dynamische actie dit bottom-up proces te blijven koesteren.

We hopen u allen te ontmoeten in stand 370 op de Biobeurs in Zwolle

*Namens het bestuur van De Natuurweide,
Teunis Jacob Slob.*

Inhoudsopgave

Kompas voor de Natuurweide	2
Fosfaat: hoe nu verder?	4
Digitale contributie inning	4
Op weg naar klimaatneutrale melk	5
Workshops op de Biobeurs	7
Colofon	8

Zuivelrijk heeft ons dit jaar opnieuw gesponsord om op de Biobeurs Bio-Fair-Trade chocomel uit te delen!

Kom naar de workshop van De Natuurweide over Klimaat en Konsument!

Sprekers: Bart van Opzeeland, Campagneleider Duurzaam Voedsel van Milieudefensie en Gerben Braakman over klimaatneutraal melk produceren!

Donderdag 18 januari 16.45 - 17.45, Workshopruimte A

Kompas voor De Natuurweide, 2018 - 2025

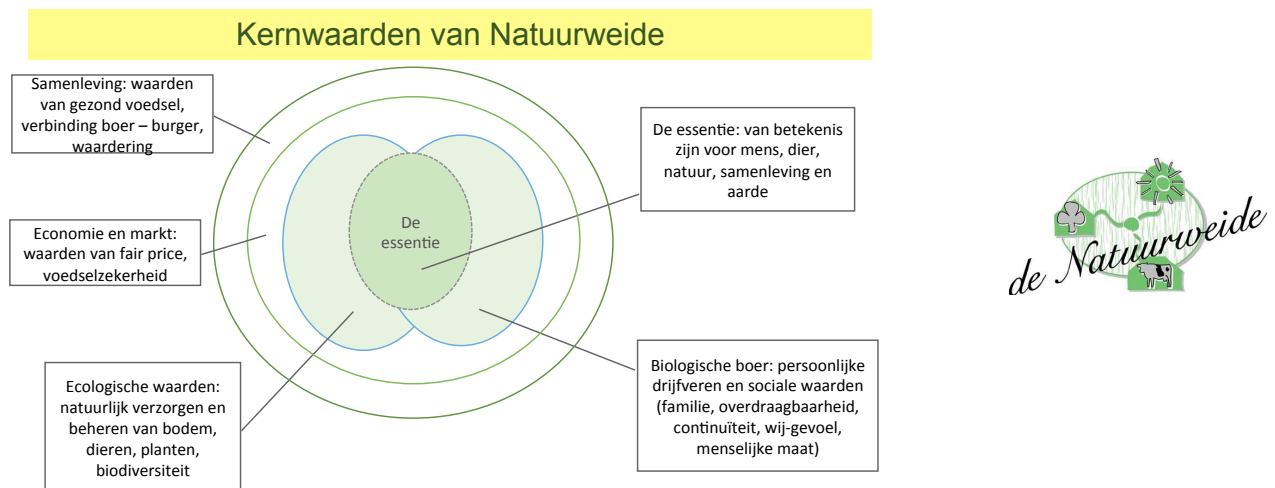
“Biologische melkveehouderij zorgt voor mens, dier, natuur en samenleving”

De Natuurweide is vanaf haar oprichting in 1995 dé vereniging die de belangen van biologische melkveehouders in Nederland behartigt. Een faire melkprijs voor de biologische melkveehouders is altijd een belangrijk speerpunt, met als inzet melkprijsvergelijkingen en ondersteuning bij prijs-onderhandelingen door leveranciers. Daarnaast is er permanent aandacht voor de bijzondere positie van de biologische melkveehouderij in het kader van politieke issues als weidegang, antibiotica, fosfaat en dergelijke. Vanaf 2012 werkt De Natuurweide samen met Bio-Huis waarin de belangen van alle bioboeren in Nederland aan bod komen. Anno 2018 staat de biologische melkveehouder en daarmee ook De Natuurweide op een kruispunt van nieuwe ontwikkelingen in markt en samenleving. Aan keuzes valt niet te ontkomen. Daarom heeft De Natuurweide in samenwerking met Atelier Waarden van het Land een kompas ontwikkeld voor de komende jaren met als leidraad: **‘de biologische melkveehouderij zorgt voor mens, dier, natuur en samenleving’**. Die strategie begint bij de drijfveren van de biologische melkveehouders en de kernwaarden van De Natuurweide als hun vereniging.

Sterke drijfveren

Elke biologische melkveehouder heeft ooit een fundamentele keuze gemaakt om van gangbaar naar biologisch te gaan. Die omslag is niet gemaakt op basis van economische zekerheden maar op basis van overtuigingen het anders te willen en ook te kunnen. Dit blijkt uit de sterke intrinsieke drijfveren en persoonlijke waarden van de biologische melkveehouders. Zij maken een persoonlijke keuze voor een bedrijfs- en levensfilosofie op basis van een weloverwogen balans tussen sociale, ecologische, economische en spirituele waarden. Dat uit zich in een diep gevoelde behoefte om via gezonde producten, maatschappelijke diensten en een natuurlijke productiewijze van betekenis te zijn voor mens dier, natuur en samenleving.

“Als biologische melkveehouder wil ik werken met het ingenieuze en wonderbaarlijke van de natuur en hierbij de natuurlijke processen volgen”. (Lid De Natuurweide, okt 2017)

Kernwaarden van De Natuurweide

Vertrekpunt voor de visie en strategie 2018 – 2025 ligt bij de kernwaarden van De Natuurweide. Waar staat De Natuurweide voor, wat maakt haar bijzonder en onderscheidend? De zorgen over en de belangen van de biologische melkveehouders zijn het vertrekpunt. De eerste cirkel verwijst naar de sociale context van familie, wij-gevoel, menselijke maat, continuïteit en overdraagbaarheid van de bedrijven. Sterk overlappend een tweede cirkel van ecologische waarden. Het grensvlak van deze twee (sociaal en ecologie) vormt de essentie van waar de biologische melkveehouderij en dus ook Natuurweide voor staat.

De biologische melkveehouderij heeft de wind mee, zowel vanuit het perspectief van de markt als van de maatschappij. De vraag naar biologische melk en melkproducten neemt gestaag toe, nationaal én internationaal. Tegelijkertijd is het 'biologische sentiment' in de maatschappij sterker dan ooit. Dat heeft te maken met een groeiende maatschappelijke onderstroom van waarden ten aanzien van landbouw, natuur, voedsel en gezondheid die correspondeert met dieperliggende drijfveren achter de biologische landbouw. *“De waarden in de samenleving liggen klaar voor de groei van de biologische landbouw”, aldus Ronald van Marle, 2017*

Strategische ambitie

De strategische ambitie voor de komende jaren: **“Natuurweide is dé vertegenwoordiger van de biologische melkveehouders die in verbinding met de samenleving hun werk betekenisvoller weet te maken om daarmee hun positie in samenleving en markt te versterken.”**

Keuzes maken

Het realiseren van die strategische ambitie vraagt om een gericht veranderingsproces: “met het kompas in de hand het proces in gaan en onderweg bijsturen”.

Leden-activiteiten. De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- Meer aandacht voor werving, (onderlinge) binding en activering van leden.
- Versterking van wij-gevoel en collectieve identiteit (profiel) door meer (regionale) kennisbijeenkomsten en uitwisselingen.
- Leden helpen hun bijzondere verhaal te vertellen (essentie uitdragen, reputatie opbouwen).
- Introductieprogramma voor jonge en nieuwe leden.

Belangenbehartiging en netwerkstrategie: van politiek naar samenleving.

- Een geleidelijke verschuiving in tactiek: van de agrarische netwerken binnen de sector naar sterkere relaties en coalities met maatschappelijke organisaties. Dit biedt een kansrijkere positie om de belangen van de biologische melkveehouders te dienen.
- Minder focus op melkprijs alleen en meer op het totaalplaatje (bijdragen aan gezondheid, biodiversiteit, klimaat, platteland).
- Deze verschuiving begint bij de leden zelf en hun relaties en samenwerkingsvormen met burgers / consumenten en maatschappelijke organisaties.

Bestuurlijke organisatie en werkwijze

Het succes van de nieuwe koers staat of valt met een bestuur dat in samenspel met actieve leden doelgericht en stapsgewijs aan de slag gaat. Essentieel is een open en toegankelijke cultuur van besturen die leden uitnodigt om mee te doen en te denken. De prioriteiten zijn:

- Meer leden betrekken in werkgroepen rond concrete thema's.
- Versterking van onderlinge relaties van leden via regionale (thema) bijeenkomsten.
- Concentratie op bestuurlijke hoofdtaken; taakverdeling in portefeuilles met bijhorende netwerken
- Creëer een netwerk van ambassadeurs / sympathisanten (extern).
- Ontwikkel een opleidingsprogramma voor bestuurders en actieve leden.

Aan de slag in 2018

In een meerjarenprogramma geeft De Natuurweide aan waar ze rond 2025 wil staan, de jaarplannen geven helderheid over speerpunten en activiteiten per jaar. Voor 2018 ligt het accent op groei van het aantal leden (wervingsbeleid), versterking van wij-gevoel (regionale bijeenkomsten, meer contacten bestuurders-leden), uitdragen van de nieuwe ambitie (communicatie en reputatie) en bouwen aan de nieuwe netwerkstrategie (nieuwe ambassadeurs, werk eerst aan een kansrijk, concreet traject want succes motiveert!).

“De biologische melkveehouderij heeft goud in handen. Voorwaarde is dat het ‘dragende’ verhaal – de essentie – op een persoonlijke wijze uitgedragen wordt. Hier ligt de basis voor de positionering van De Natuurweide in het bredere (maatschappelijke) krachtenveld”.

Ton Duffhues, december 2017

Fosfaatregeling

Door het afschaffen van de melkquotering zijn er meer melkkoeien aangehouden wat een uitbreiding van de mest en dus van fosfaat tot gevolg had. Daardoor overschreed Nederland het afgesproken fosfaatplafond. Om onder het fosfaatplafond te komen, voorwaarde voor derogatie, zijn in Nederland diverse maatregelen getroffen. Eerst werd direct ingezet op reductie met fosfaatrechten. Vanwege vermeende staatsteun is daar een zogenaamde Ministeriele Regeling in 2017 voor getroffen, waarna het per 1 januari 2018 is vervolg door een fosfaatrechten stelsel. Zoals bekend hebben we als De Natuurweide gepleit om de Biologische Melkveehouderij te ontzien omdat ze voldoet aan de EU biologische wet-en-regelgeving met een maximum van 170 kg N/ha uit dierlijke mest. Derogatie in de zin van meer mest per koe is voor de Biologisch Melkveehouderij dan ook niet toegestaan en dus ook niet aan de orde. Ondanks de argumenten is het niet gelukt de overheid en de landbouwvertegenwoordigers in de Tweede Kamer op andere gedachten te brengen. Wat volgde is de rechtsgang via het Kort Geding tegen de Ministeriele Regeling met daarop in eerste instantie een positieve uitspraak in Mei 2017. Evenwel ging de staatssecretaris in hoger beroep tegen de uitspraak. Op 31 oktober 2017 werd het eerdere vonnis vernietigd. Wat nu aan de orde is, is de mogelijkheid van het in cassatie gaan. (In 'cassatie gaan' betekent dat men beroep aantekent bij het hoogste rechtsprekend orgaan van het land tegen een uitspraak van een lagere rechter. Dit hoogste rechtsprekend orgaan houdt dan enkel rekening met de wijze waarop de lagere rechter de wet heeft toegepast). Daarnaast is er de mogelijkheid om individueel in beroep te gaan tegen de opgelegde heffingen die begin December 2017 zijn verstuurd. Het College van Beroep voor het Bedrijfsleven zal in deze individuele gevallen uitspraak doen. Wat dan nog rest als mogelijkheid van beroep is het Europese hof. Al met al zitten we als biologisch melkveehouders in dit dossier niet in een benijdenswaardige positie. Zeker is dat diverse leden behoorlijk in de knel zitten. Het gevoelde onrecht en ook de onzekerheid zijn niet te onderschatten. Die hebben soms een grote impact op de betrokkenen en hun familie. Ook

het voortbestaan van het bedrijf komt hierbij aan de orde.

Het bestuur doet al wat in haar vermogen ligt om ook hier de nood te lenigen.

Wat voorts aan de orde is, is de algemene positie van de biologische melkveehouderij. De uitspraak zegt ook dat het aan de politiek is om duiding te geven aan de Biologische Melkveehouderij. Een brief aan minister Carola Schouten is dan ook verstuurd om hierover een gesprek te voeren. Ook komt er een debat in de Tweede Kamer (23 jan 2018) waar we onze visie kunnen uitleggen. Enerzijds om aan te geven waarom we ons onterecht benadeeld voelen en anderzijds om er op te wijzen dat de Biologische Melkveehouderij een gigantisch perspectief biedt op een door de markt en samenleving gewenste duurzame melkveehouderij.

Teunis Jacob Slob

Digitale ledenadministratie en Contributie inning

De ledenadministratie van de Natuurweide is vernieuwd en gedigitaliseerd. Het is via een module gekoppeld aan de website van de Natuurweide. Velen van u hebben hun gegevens inmiddels nagekeken, aangevuld en de kg melk van 2016 ingevuld. Een heel aantal leden heeft dit ook nog niet gedaan! Nogmaals een dringende oproep om dit alsnog te doen. De gegevens voor 2017 kunnen ook ingevuld worden.

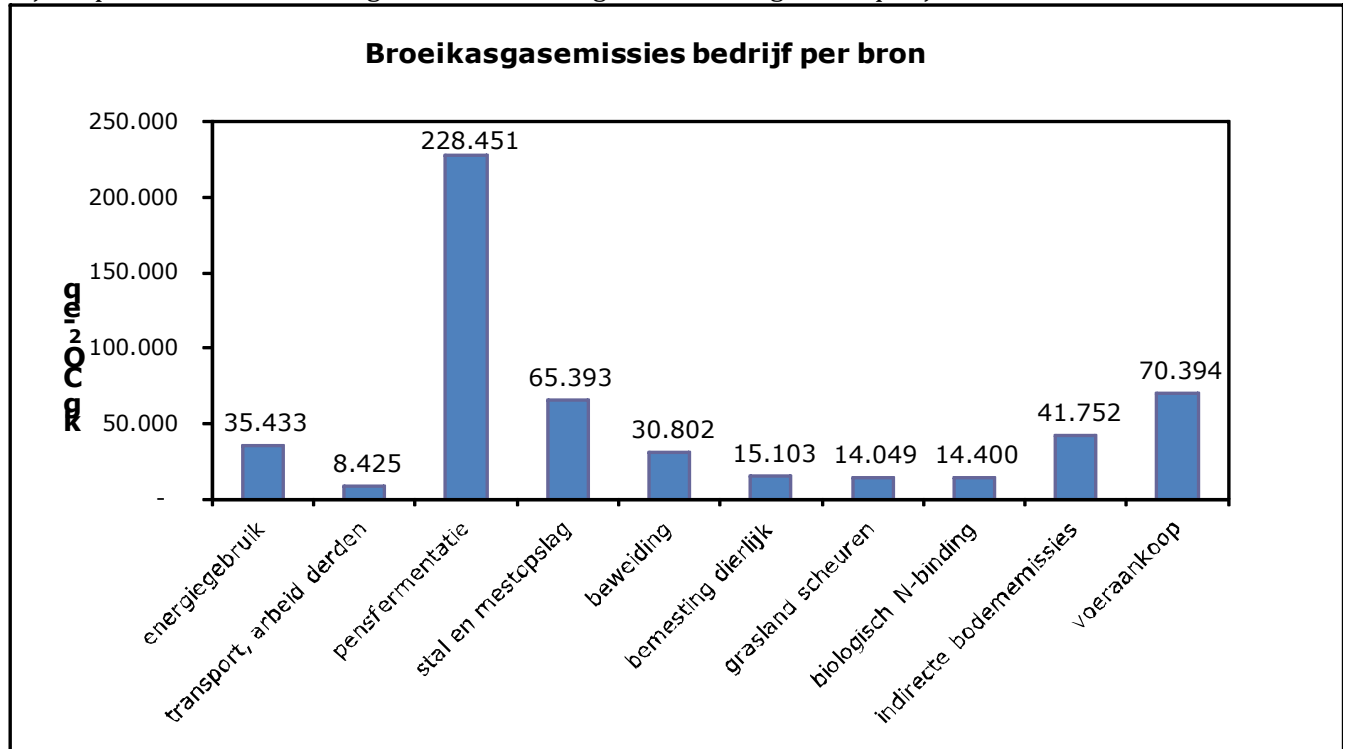
De Natuurweide is een samenwerking aangegaan met ClubCollect (zie www.clubcollect.com). In een e-mail nieuwsbrief van 23 dec 2017 staat dat allemaal uitgelegd. De Natuurweide deelt een aantal persoonlijke gegevens zoals adres, e-mailadres en telefoonnummer met ClubCollect. Dit is nodig om de betaalverzoeken te kunnen versturen. De persoonsgegevens zullen nooit worden verspreid of worden gebruikt voor commerciële doeleinden en zijn alleen zichtbaar voor de penningmeester. Het delen van de persoonsgegevens zal geheel conform de vereisten zijn onder de Wet Bescherming Persoonsgegevens (artikel 8 onder b Wbp). Als u tegen problemen oploopt met inloggen neem dan contact op met de beheerder van de website: info@obio.nl. Heeft u vragen over de hoogte van de contributie neem dan even contact op met de penningmeester: Gerben Braakman, tel 06-36251514 of gerbenbraakman@denatuurweide.nl.

Op weg naar klimaat neutrale melk.

Ook de biologische melkveehouderij staat voor enorme uitdagingen. In de komende jaren komt er ongetwijfeld wetgeving op het gebied van broeikasgasemissie, naast verscherping van de wetgeving voor stikstof, fosfaat en wellicht ook water. Is het mogelijk om klimaat neutraal melk te produceren? In theorie kan het!

Broeikasgasemissie op een bio-melkveehouderij.

Bij het produceren van een kg melk komt er ongeveer 1-1,5 kg CO₂-eq vrij.

Figuur 1. Emissie op een 'gemiddeld' biologisch melkveebedrijf met 55 koeien, 431.000 kg melk, 51 ha, kleigrond.

In totaal emitteert dit bedrijf 524.205 kg CO₂-equivalenten. Dat is ca. 1.22 kg CO₂-equi. per kg melk en ca. 10.000 kg CO₂-equiv. per ha. Pensfermentatie veroorzaakt ca. 44% van de emissie maar dat is eigen aan de koe. Voeraankoop en stal en mestopslag nemen ieder ca. 13% voor hun rekening. Energiegebruik is ca. 7%. Met alleen Groene stroom ben je dus nog lang niet klimaatneutraal. Op de website <http://agroenergiek.nl/thema/broeikasgassen-verminderen> staat een lange lijst van maatregelen die de emissie beperken. Zou je zoveel mogelijk van deze maatregelen toepassen dan zou je ca 30-40% van de emissie voorkomen. Wil je echter helemaal klimaatneutraal worden dan moet je naast emissie voorkomen vooral koolstof vastleggen. Dat kan via het verhogen van de organische stof in de bodem en via het planten van bomen. Deze twee maatregelen vragen wel om een andere bedrijfsstrategie.

Organische stof verhogen.

Er zijn een aantal melkveehouders zoals Theo Spruit in Zegveld en Jan Dirk van de Voort in Lunteren die door een uitgekiend bodembeheer (o.a. vaste stromest uitrijden, wormen stimuleren, diep wortelende en veel wortel vormende gewassen en weidegang) de bodemorganische stof met een 0.5% per jaar kunnen verhogen. Daar leg je geweldige hoeveelheden koolstof mee vast. 0.5% meer organische stof betekent dat je ca. 10 ton C/ha oftewel 36 ton CO₂ /ha hebt vastgelegd. Dat compenseert 30.000 liter melk. Dat is voor veel melkveehouders niet haalbaar, maar stel dat je in 10 jaar het organische stof gehalte kan verhogen met 0.5% dan leg je per jaar 3.6 ton CO₂ vast. Dat compenseert nog steeds 3000 liter melk per ha. Dat is ca. 30% van de totale emissie per ha!. Organische stof verhogen heeft nog meer positieve effecten zoals minder gevoelig zijn voor droge of natte perioden en het beter vasthouden van nutriënten.

Bomen planten.

In Guelph, Canada met een vergelijkbaar klimaat als in Nederland hebben onderzoekers de C-vastlegging gemeten in hout, twijgen, bladeren en wortels van een agroforestry systeem met populieren en gras. Er stonden 111 bomen in rijen (15 meter tussen de rijen en 6 meter in de rij) per ha. Na 13 jaar werden de bomen gekapt en werden de wortels opgegraven.

Figuur 2. De Koolstof vastlegging per Populier (in kg) in 13 jaar.

Boom component	C (kg)
Bladeren	11.5
Twijgen	6.2
Kleine takken < 7 cm dik)	15.3
Grote takken (> 7 cm dik)	27.9
Stam	54.4
Wortels	115.3
Totaal	137.4

Per hectare met 111 populieren komt dat overeen met ca. 15 ton koolstof in 13 jaar, of wel 1.1 ton koolstof per jaar. Dat is equivalent aan 4.2 ton CO₂ per ha per jaar en dat compenseert 3500 liter melk per ha. Opnieuw ca 30% van de totale emissie van een bio-melkveebedrijf.

De gras productie in die 13 jaar was in het agroforestry systeem niet minder dan in een naastgelegen grasland zonder populieren: gemiddeld ca. 10.8 ton ds/ha/jaar.

Ook uit andere onderzoeken komen dezelfde soort uitkomsten.

Een hectare groeiend bos legt in Nederland ca. 6-15 ton CO₂ vast. Grof gesteld kan je zeggen dat 1 ha. groeiend bos de koolstof vastlegt die 1 ha. melkproductie emitteert. Populieren zijn wel snel groeiende bomen. Wilgen ook. Met walnoten of tamme kastanje bomen bindt je minder C.

Actie Natuurweide

Alle technische maatregelen plus organische stof verhogen en daar boven op bomen telen maken het mogelijk om klimaat neutraal melk te produceren. Althans theoretisch.

De Natuurweide wil graag weten wat bio-melkveehouders nu doen om klimaatvriendelijker te produceren maar ook welke ideeën ze hebben om nog klimaatvriendelijker te werken.

Een studenten team van Wageningen Universiteit gaat in maart 2018 aan de slag om maatregelen, plannen en visies te inventariseren die in de praktijk leven bij haar leden.

Oproep

Als u denkt: ik ben al goed bezig en heb duidelijk plannen om in de toekomst klimaatneutraal te worden en ik wil dit graag delen met andere collega's, neem dan contact op met kees.vanveluw@wur.nl en het studententeam komt bij u langs!

Interessante workshops over dit thema op de Biobeurs:

Workshop 6: Koolstofboeren, boeren voor een beter klimaat

Workshop 13: Hoe kunnen biologische melkveehouders bijdragen aan een beter klimaat?

Workshop 14: Agroforestry ontwikkeling in Nederland

zie pag. 7 en 8.

Workshops op de BIOBEURS op WOENSDAG 17 januari 2018:

1. Verdienmodel omschakeling biologische melkveehouderij

Leer in deze workshop meer over de technische mogelijkheden en welke economische consequenties dit heeft voor uw bedrijf.

Sprekers

Kees Water – Ekopart en Edith Finke - DLV Rundvee Advies
Woensdag 17 januari, 12.45 - 13.45, Workshopruimte A

2. Voedsel coöperaties, nieuwe samenwerking tussen consument en producent

In Nederland en Vlaanderen populair: voedsel coöperaties verbinden zich voor langere tijd met biologische boer(en) uit de buurt.

Sprekers

Gabrielle van Hoogstraten - De Groene Schuur Zeist, Bregje Hamelynck - Ús Hôf uit Friesland en Iris van de Graaf - Voedselteams Vlaanderen
Woensdag 17 januari, 12.45 - 13.45, Workshopruimte C

3. Natuurlijke middelen gebruik in de veehouderij. Natuurlijk!?

De biologische veehouderij richt zich sterk op de inzet van natuurlijke middelen voor de bevordering van de diergezondheid. Hoe vinden we onze weg in het woud van natuurlijke middelen?

Spreker:

Maria Groot – Rikilt,
Woensdag 17 januari, 12.45 - 13.45, Workshopruimte D

4. De teelt van voederbiet, veldboon, luzerne en sorghum op het biologisch bedrijf

Voederbiet, veldboon, luzerne en sorghum staan steeds meer in de belangstelling.

Spreker

Pim Clotscher - Neutkens zaadhandel
Woensdag 17 januari, 14.00 - 15.00, Workshopruimte D

5. Doorschakelen naar Demeter

Toe aan een nieuwe ontwikkelingsstap? Biodynamische landbouw biedt ruimte voor nieuwe inzichten en energie op uw bedrijf.

Sprekers

Leen Janmaat – LBI en Petra Derkzen - Demeter
Woensdag 17 januari, 17.45 - 18.45, Workshopruimte D,
Ook op Donderdag 18 januari, 10.30 - 11.30, Workshopruimte E

6. Koolstofboeren, boeren voor een beter klimaat

De landbouw kan jaarlijks 1 miljoen ton CO₂ 'wegvangen' door koolstof te binden in de bodem. Wordt koolstofbinding een nieuw businessmodel op de boerderij? Na de première van hun nieuw film debatteert een panel over de kansen van koolstofbinding als nieuwe businesscase in de biologische sector.

Sprekers

Marcel Beukeboom - Klimaat ambassadeur, Heleen Klinkert – Bionext, Joris van der Kamp en Fransjan de Waard – Filmmakers en Joachim Daru - Louis Bolk Instituut
Woensdag 17 januari, 18.30 - 20.00, Suyderseezaal

Workshops op de BIOBEURS op DONDERDAG 18 januari:

7. Doorschakelen naar Demeter

Voor inhoud zie workshop 5 op woensdag.
Donderdag 18 januari, 10.30 - 11.30, Workshopruimte E

8. Verdienmodel omschakeling biologische melkveehouderij

Voor inhoud zie workshop 1 op woensdag.
Donderdag 18 januari, 13.00 - 14.00, Workshopruimte A

11. Certificeren: hoe werkt dat in de veeteelt?

Hoe werkt Skal? Wat moet u doen en laten om het biologische keurmerk te mogen voeren.
Donderdag 18 januari 2018, 15.30 - 16.30, Locatie: ?

12. De teelt van voederbiet, veldboon, luzerne en sorghum op het biologisch bedrijf

Voor inhoud zie workshop 4 op woensdag
Donderdag 18 januari 2018, 15.30 - 16.30, Workshopruimte D

13. Hoe kunnen biologische melkveehouders bijdragen aan een beter klimaat?

Biologische melkveehouders willen samen met de hele keten, van boer tot consument, werken aan een beter klimaat. Parijs heeft hoge doelen geformuleerd, hoe gaan we daar als sector en als bedrijf aan bijdragen? Hoe goed doen we het, welke data hebben we al? Wat kunnen we aanpassen in onze bedrijfsvoering? Welke bedrijven willen het komende jaar pilotbedrijf zijn om hiermee te experimenteren en erover te vertellen?

Sprekers

Teunis Jacob Slob – Voorzitter De Natuurweide, Bart van Opzeeland - Campagneleider Duurzaam Voedsel van Milieudefensie en Gerben Braakman - Biologisch melkveehouder en deelnemer aan de werkgroep klimaatneutraal

Donderdag 18 januari 2018, 16.45 - 17.45, Workshopruimte A

14. Agroforestry ontwikkeling in Nederland: kansen voor meerjarige teelten in combinatie met vee en/of akkerbouw

Workshop over de combinatie van teeltsystemen, zoals noten- of fruitteelt met grasland of akkerbouw. Op zaterdag 20 januari is er een excursie-tour naar het bedrijf Neimeijer, Heino en het bedrijf Notengaard Bisschop, in Kallekote. Kijk voor meer informatie op: www.foodforestry-development.nl

Sprekers

Wijnand Sukkel – WUR, Kees van Veluw - WUR, LBI, Stichting van Akker naar Bos en Xavier San Giorgi - Food Forestry Development

Donderdag 18 januari 2018, 16.15 - 17.45, Suyderseezaal

Het volledige workshopprogramma is te vinden op <http://www.bio-beurs.nl/programma/programm>

Colofon

Vereniging De Natuurweide

De Natuurweide is de vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland. Vereniging De Natuurweide is de overkoepelende organisatie van de leveranciers-verenigingen die aan FrieslandCampina, Rouveen, Hooidammerkaas, Aurora en EkoHolland Melk op Maat rauwe melk leveren. Zie verder www.denatuurweide.nl

Bestuur Natuurweide:

Voorzitter	Teunis Jacob Slob, 0183-581549, tjslob@solcon.nl
Secretaris	Gerben Engwerda, 0511-432344, gcengwerda@hotmail.com
Penningmeester	Gerben Braakman, 06-36251514, info@agarahoeve.nl
Hooidammerkaas:	Gerben Engwerda, 0511-432344, gcengwerda@hotmail.com
EkoHolland:	vacant
FrieslandCampina:	Jo van Balkom, 0411-642603 v.o.f.dekerkhoeve@hotmail.com
Rouveen:	Gerben Braakman, 0593-522853, info@agarahoeve.nl
Aurora:	Paul Brinkhof, 06-27201014, zuivel@groenhouten.nl
Lid	Jos Langhout, 06-44852207, joslanghout@yahoo.com

Secretariaat: Kees van Veluw, Louis Bolk Instituut, Driebergen, 06-18193266, info@denatuurweide.nl